

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35776
Nom: Literatura i cultura en llengua portuguesa 2
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1000 - Grau Estudis Anglesos	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre
1001 - G.Filologia Catalana	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre
1013 - Grau en Filologia Clàssica	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1000 - Grau Estudis Anglesos	Minor en Lengua portuguesa y sus literaturas	OPTATIVA
1001 - G.Filologia Catalana	Minor en lengua portuguesa	OPTATIVA
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Minor en lengua portuguesa	OPTATIVA
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Minor en Lengua portuguesa y sus literaturas	OPTATIVA
1013 - Grau en Filologia Clàssica	Minor en Lengua Portuguesa	OPTATIVA

COORDINACIÓ

DOS SANTOS NETO MARIA MANUELA

RESUM

Assignatura del Minor de "Lengua portuguesa i les seves literatures" (6 crèdits, 4t curs, 1r quadrimestre).

Aquesta assignatura es divideix en tres parts:

1) La primera està destinada a servir de complement a l'abordatge iniciat a "Literatura i Cultura en Llengua Portuguesa 1" en els àmbits històric i literari:

- a) A l'àmbit històric s'abordaran els principals esdeveniments ocorreguts a Portugal al llarg del segle XX;
- b) A l'àmbit literari s'estudiaran obres dels principals autors i moviments literaris ocorreguts a Portugal entre la segona meitat del segle XIX i el segle XX.

2) La segona part de l'assignatura està dedicada a Brasil. Se n'estudia breument la construcció i els fonaments de la cultura. En aquesta té una importància particular la seva literatura.

3) A la tercera part es farà una introducció a l'estudi de les literatures africanes en llengua portuguesa a través de dues obres breus però amb un fort component sociohistòric i cultural.

Esta assignatura té en compte especialment l'ODS 3: "Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tothom a totes les edats", l'ODS 4: "Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tots" i l' ODS 5, i, en concret, contribuïx a "Posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les xiquetes a tot el món".

Aquest curs està dissenyat perquè l'alumnat no sols aprenga coneixements bàsics de llengua portuguesa, sinó que també es forme com a ciutadania global conscient i compromesa amb els principis de sostenibilitat i equitat.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

És requisit per a accedir a este Minor haver aprovat les assignatures de Formació general filològica *Llengua portuguesa 1* i *Literatura (2a llengua): introducció a la literatura en llengua portuguesa*, o estar matriculat en elles l'any acadèmic en què es comença a cursar el Minor.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1000 - Grau Estudis Anglesos

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua(es) estrangera (es).

Conèixer una literatura en una llengua diferent de la llengua principal del Grau.

Interrelacionar diferents àrees d'estudis humanístics.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.

1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit de les llengua modernes i les seues literatures.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua(es) estrangera (es).

Conèixer la història i cultura dels països de la llengua i literatura estudiades i aplicar aqueixos coneixements als estudis de la llengua i literatura corresponents.

Conèixer una literatura en una llengua diferent de la llengua principal del Grau.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Interrelacionar diferents àrees d'estudis humanístics.

Localitzar, manejar i sintetitzar informació bibliogràfica, sobre diversos suports, local o en xarxa, en l'àrea de les llengües modernes i les seues literatures.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social,

científica o ètica.

Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.

1013 - Grau en Filologia Clàssica

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua(es) estrangera (es).

Interrelacionar diferents àrees d'estudis humanístics.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonales.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El Realisme Portuguès

Les "Conferências do Casino" i el text "Causas da Decadência dos Povos Peninsulares nos Três Últimos Séculos" d'Antero de Quental.

La novel·la realista: *O Primo Basílio*, d'Eça de Queiroz.

2. Portugal al segle XX

La instauració de la República (1910).

El cop d'Estat de 1926. L' *Estado Novo*.

La dictadura i les seues bases: la *PIDE (Polícia Internacional de Defesa do Estado)*, la *Mocidade Portuguesa* i la censura.

La guerra colonial i la Revolució dels Clavells.

3. El Primer Modernisme Portuguès i la revista *Orpheu*

El "Primeiro Modernisme": gènesi i protagonistes. La Revista *Orpheu*.

Fernando Pessoa i l'Heteronímia:

Alberto Caeiro

Ricardo Reis

Álvaro de Campos

4. La Construcció de Brasil

El "descobrimiento" de Brasil.

La "Carta" de Pero Vaz de Caminha.

La construcció de Brasil: etapes principals.

5. Literatura Brasileira: la novel·la

Machado de Assis: vida i obra.

Novel·la realista brasileira: *Memórias póstumas de Brás Cubas*, de Machado de Assis.

6. Introducció a la Literatura Africana en llengua portuguesa

Estoria da galinha e do ovo, de Luandino Vieira.

Quem me dera ser onda, de Manuel Rui.

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

1. Coneixement dels principals moviments, obres i autors de la literatura en llengua portuguesa en el seu àmbit cultural.
2. Capacitat per a llegir, interpretar i analitzar obres de la literatura portuguesa en la seua llengua original, a mesura que les competències comunicatives ho permeten.
3. Capacitat per a desenrotllar per escrit una reflexió crítica i sintètica sobre aspectes de la literatura de llengua portuguesa
4. Reforç de les competències comunicatives en llengua portuguesa per mitjà de l'estudi de la seua literatura.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	30,00
Preparació d'activitats d'avaluació	30,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

A) Activitats formatives presencials: la docència presencial consta setmanalment de quatre sessions que combinen les explicacions teòriques amb la pràctica oral i escrita, que serviran de complement i reforç de les classes teòriques.

1) Classes teòriques: Sobre cadascun dels temes del programa, seguint el desenvolupament especificat per a cadascun en el temari. El/la docent exposarà els continguts essencials i explicarà la manera com l'alumnat ha d'abordar-los. Es faran exercicis de lectura, comprensió i anàlisi.

2) Classes pràctiques: lectura, explicació, comentari i anàlisi dels textos històrics i literaris referents a les èpoques, moviments i autors estudiats, contribuint així al reforçament de les competències comunicatives en llengua portuguesa.

Altres activitats: **Tutories** per resoldre dubtes que puguin sorgir tant a les classes teòriques com a pràctiques, així com per orientar en la realització de treballs o activitats relacionades amb els continguts del curs.

B) Activitats formatives no presencials: estudi i treball autònom destinat a la preparació de les classes i dels exàmens.

AVALUACIÓ

L'avaluació constarà de dues parts diferenciades (1a i 2a convocatòria):

1. Examen escrit: 70%
2. Assistència, participació i treball a classe: 30%

La nota obtinguda a la part 2 serà vàlida per a ambdues convocatòries: activitat no recuperable.

L'examen escrit constarà de dues parts:

- 1) Preguntes de desenvolupament i reflexió crítica sobre els temes, obres i autors explicats a classe.
- 2) Control de lectures: preguntes sobre els llibres de lectura obligatòria.

Criteris d'avaluació:

Teoria: Adquisició dels coneixements especificats al temari.

Pràctiques:

- Capacitat per llegir, interpretar i analitzar obres de la literatura portuguesa en la llengua original, a mesura que les competències comunicatives ho permetin.
- Capacitat per desenvolupar per escrit una reflexió crítica i sintètica sobre aspectes de la història, la cultura i la literatura portuguesa.
- Reforç de les competències comunicatives en llengua portuguesa.

NOTA I: Els/les alumnes poden contestar l'examen escrit en portuguès, valencià o castellà. Tot i això, els alumnes que contestin en portuguès, **sempre que la seva nota siga superior a 5**, opten a una bonificació de **0,5 punts**.

NOTA II: Els/les alumnes poden optar a una bonificació de 0,5 punts si compleixen la següent condició: lectura de la novel·la *A confissão de Lúcio*, de Mário de Sá-Carneiro, i respostes correctes a una sèrie de preguntes suggerides per la docent.

Lectures de caràcter obligatori:

Tema 1

- Queiroz, José Maria Eça de. (s/f). *O Primo Basílio*. www.dominiopublico.br.

- Quental, Antero. (2008). *Causas da Decadência dos Povos Peninsulares nos Três Últimos Séculos*. Lisboa. Tinta da China.

Tema 3

- Varios. (2015). *Orpheu*. Edição Fac-similada. Lisboa. Tinta da China.

Tema 5

- Machado de Assis, Joaquim. (s/f). *Memórias Póstumas de Brás Cubas*. www.nead.unama.br.

Tema 6

- Manuel Rui. (s/f). *Quem me dera ser onda*. Luanda: Instituto Nacional do Livro e do Disco.

- Luandino Vieira, José. (2019). *Estória da galinha e do ovo*. In Luanda. Lisboa: Editorial Caminho.

Lectura de caràcter voluntari:

- Mário de Sá-Carneiro. *A confissão de Lúcio*. Marujo Editora (versión digital).

L'honestitat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa evaluació del treball del estudiantado. Tots els treballs presentats en este curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els que es faça us de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (*ChatGPT o uns altres), llevat si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que l'impartix.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

- Álvarez Sellers, M.R. (2007). *João Guimarães Rosa. Travesias por la ficción y la palabra*. Vigo: Academia del Hispanismo.
- Couto, J. (1995). *A Construção do Brasil*. Lisboa: Cosmos.
- Cortesão, J. (1994). *A carta de Pêro Vaz de Caminha*. Lisboa: Imprensa Nacional.
- García Martín, J.L. (2002). *Fernando Pessoa, Sociedad Ilimitada*. Gijón: Libros del Pexe.
- Houaiss, A. (1985). *O Português no Brasil*. Rio de Janeiro: São José.
- Lisboa, E. (1986). *Poesia Portuguesa: do "Orpheu" ao Neo-realismo*. Lisboa: Instituto de Cultura e Língua Portuguesa.
- Medina, J. (1980). *Eça de Queiroz e a geração de 70*. Lisboa: Moraes Editores.
- Nizza da Silva, M.B. (1991). *História do Brasil*. Porto: Univers. Portucalense.
- Pessoa, F. (1987). *Poesias de Fernando Pessoa*. Lisboa: Edição Ática.
- Pessoa, F. (1987). *Poesias de Alberto Caeiro*. Lisboa: Edição Ática.
- Pessoa, F. (1987). *Odes de Ricardo Reis*. Lisboa: Edição Ática.
- Pessoa, F. (1987). *Poesias de Álvaro de Campos*. Lisboa: Edição Ática.
- Pessoa, F. (1986). *Mensagem*. Lisboa: Edição Ática.
- Prado Coelho, J. (1987). *Unidade e Diversidade em Fernando Pessoa*. Lisboa: Editorial Verbo.
- Reis, C. (2001). *O Conhecimento da Literatura - Introdução aos Estudos Literários*. Coimbra: Almedina.
- Veríssimo, J. (1954). *História da Literatura Brasileira*. Rio de Janeiro: José Olympio.